

Sodelavci Ujme upamo, da bo znanje o naravnih nesrečah, o potrebi preventive ter aktivne borbe proti naravnim nesrečam v dekadah ZN 1990–2000 lažje prodrlo v slovensko in jugoslovansko javnost ter da bodo te raziskave deležne večje pozornosti in sredstev s strani odgovornih organov.

Slovenci lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da smo že pred desetletji uvideli potrebo po načrtnejšem raziskovanju naravnih nesreč in njihovih učinkov. Zbornik *Naravne nesreče v Sloveniji* kot naša ogroženost (Ljubljana 1983) je odraz tega in je plod sodelovanja strokovnjakov različnih profilov. Z letnim zbornikom *Ujmo* smo dobili novega glasnika naših teženj. Marsikaj, kar so Združeni narodi sprejeli v program desetletja 1990–2000 smo že opravili ali vsaj začeli. V omenjenem zborniku (2) je predlog, da bi pri štatu civilne zaščite (ali kje drugje) organizirali

odbor za znanstveno koordinacijo. Ta naj bi zadalžil posamezne raziskovalne institucije za načrtnejše raziskovanje določenih naravnih nesreč ali (in) njihovih učinkov ter preventive. Predloga o načrtnejšem raziskovanju še nismo uresničili. K večji koordinaciji raziskovalcev pozivajo tudi Združeni narodi v svojem programu desetletja. Do neke mere opravlja to nalogo uredniški odbor Ujme, toda šele po nesreči, ko vzpodbuja sodelavce, da iz arhivov organizacij pripravijo prispevke za revijo. Nimamo pa ustanove za raziskavo vseh vrst naravnih nesreč in tudi ni zmeraj na razpolago potrebnih sredstev. Prvotni predlog je torej še vedno aktualen in v skladu s programom desetletja ZN.

Če smo lahko zadovoljni z opravljenim delom na republiški ravni, pa po mojem mnenju ne moremo biti na občinski in regionalni ravni, kjer bi morali največ napraviti za preventivo in se ne omejevali na odpravljanje posledic preteklih naravnih

nesreč. Ne moremo biti zadovoljni tudi s popularizacijo znanja o naravnih nesrečah. Posledice naravnih nesreč čuti v prvi vrsti posameznik, pa naj bo doma, na delovnem mestu ali kje drugje. On tudi lahko največ prispeva k preventivi in k pametnemu ravnanju med nesrečo. Njemu bi moralo biti v prvi vrsti namenjeno naše prizadevanje.

1. Confronting Natural Disasters. An International Decade for Natural Hazard Reduction. National Academy Press. Washington, D. C. 1987
2. Gams, I., 1983, Naravne nesreče v pregledu. Naravne nesreče v Sloveniji kot naša ogroženost. Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Ljubljana
3. International Review. A weekly survey of news and events

JOINT MEETING ON GEOMORPHOLOGICAL HAZARDS

(Simpozij o geomorfoloških nesrečah)

Matej Gabrovec*

V Firencah, Modeni in Padovi so se v času od 28. maja do 4. junija sestale delovne skupine Mednarodne geografske zveze za geomorfološko raziskovanje in kartiranje, geomorfologijo rečnih in obalnih ravnin in za morfotektoniko. Raziskovalci iz vseh treh delovnih skupin so pripravili referate o različnih geomorfoloških nesrečah z vidika svojih ožjih delovnih področij. Na kratko bom navedel nekaj značilnih tem z zborovanja.

Ena izmed metod raziskovanja ranljivosti pokrajine za geomorfološke nesreče je raziskovanje reliefnih oblik, v katerih se začnejo nevarni procesi. V gričevnatem reliefu na Karpatih so take oblike dolki. Mojmir Hradek iz Češkoslovaške je poročal o povečani eroziji, ki je nastala zaradi neupoštevanja teh reliefnih oblik pri velikopoteznem agrarnem izkoriščanju tal. Kazimierz Klimek je referiral, kako je človek s krčenjem gozdov vplival na povečano sedimentacijo na poplavnih rav-

ninah v predgorju poljskih Karpatov. M. Sala in M. Imbar sta v svojem referatu pokazala, kako je urbanizacija vplivala na povečan rečni pretok katalonskih rek. Denes Loczy, Janos Balogh in Arpad Ringer so poročali o razpadanju in umikanju puhličnega odseka ob Donavi. Tsai-Tien Shih, Kou-Hsiung Teng, Jui-Chin Chang in Guey-San Yang so proučili aktivne prelome na Tajvanu in s tem pripravili podatkovno bazo za določitev seizmičnih območij. Številni avtorji so poročali o uporabi satelitskih posnetkov pri geomorfološkem kartiranju in proučevanju geomorfoloških nesreč.

Zborovanje je bilo združeno tudi s terenskimi ogledi. Na Apeninih je na območjih mehkejših kamnin na kmetijskih površinah velika nevarnost zemeljskih plazov in usadov. V Fagnu pri Firencah imajo raziskovalno postajo, kjer merijo erozijo prsti na kmetijskih površinah na pobočjih pri različnih meteoroloških razmerah. V delti

Pada so zelo pomembna proučevanja neotektonskih dviganj in spuščanj, kajti del delte, ki so ga v začetku stoletja meliorirali in kmetijsko izkoriščali, je v zadnjih desetletjih zaradi neotektonskega spuščanja zalilo morje. Na stiku Alp in Padske nižine pa zaradi nevarnosti potresov intenzivno proučujejo aktivne prelome.

Na zaključku zborovanja je bila v okviru Mednarodne geografske zveze ustanovljena nova študijska skupina za »hitre geomorfološke nesreče«. Ta skupina bo delovala 4 leta. Po tem obdobju bo v letu 1992 njeno delo ali zaključeno ali pa bo dobila status komisije Mednarodne geografske zveze, če se bodo rezultati njene dela pokazali za dovolj dobre in koristne.

JEREMY KINGSTONE, DAVID LAMBERT: KAJ POMNIJO LJUDJE

Največje katastrofe in krize v zgodovini človeštva

Maja Topole**

Zbirka UTRIP, 320 str., Ljubljana 1988

Pred nami je knjiga angleških avtorjev Jeremyja Kingstona in Davida Lamberta, ki so jo iz izvirnika *Catastrophe and Crisis* (London 1980) prvič prevedli v slovenščino. Leta 1982 je že izšla v srbohrvaščini, letos pa jo je pri nas v dopolnjeni obliki (dodani so opisi nekaterih novejših nesreč, npr. Černobil) izdala De-

lavška enotnost v koprodukciji z Mladinsko knjigo.

Knjiga je pisana poljudno. Na nesenacionalen, dokumentaren način skuša približati najrazličnejše katastrofe in krize, ki so prizadevale človeštvo od najstarejših časov do danes. Nekatere so celo usodno vplivale na tok zgodovinskih dogodkov.

Prvi del knjige, tj. prvih pet poglavij, se ukvarja z naravnimi katastrofami, v drugem delu pa so opisane nesreče in strahote, v katerih nastopa kot glavni krivec človek sam.

V uvodnem poglavju se avtorja ustavljata ob človekovem značaju in ob njegovem naravnem okolju. Razkrivata ozadje člo-

* Raziskovalni asistent, Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Novi trg 5, Ljubljana.

** Geografski inštitut Antona Melika, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Novi trg 5, Ljubljana.